

O FEMEIE APRIGĂ

Cei care scotocesc prin calendare ne-au adus în toamna asta vestea că Tamara Buciuceanu împlinește 40 de ani de teatru. O viață de om - mai bine spus două, una pe scenă și una acasă - cum recunoaște cu liniște însăși artista, încercînd un bilanț de etapă în care amintirile importante și fleacurile, numele celor pe care-i prețuiește ca și nenumirea celor care au făcut-o să se încrunte, regizorii și oamenii pe care-i întâlnește în piață se ordonează și se răspîndesc într-un ritm de poveste, în care toată lumea e contemporană cu toată lumea.

În ambianța calmă a apartamentului dintr-o străduță "pe lîngă Lupoaică", Tamara Buciuceanu pare a fi într-adevăr ce spune ea că este: un om care nu iubește zarva, muncitor și foarte ordonat. Dar cei care au văzut-o pe scenă, dar mai ales cei care au urmărit-o muncind știu că acestea sînt "chingile" civile ale unei firi aprige și necrutătoare în primul rînd cu ea însăși, că aceste calități sînt manutanța pentru efortul de maximă intensitate implicat de trăirea ei scenică.

Drumul ei în artă n-a cunoscut alternanța hîrtoapelor și culmilor. De la bun început, profesorul ei, Nicolae Bălățeanu - pe care și acum îl evocă cu respectul învățacelui -, văzîndu-i ochii rotunzi și obrajii bucălați, i-a prezis că va face roluri de caracter. Nu-i un destin ușor de asumat la 23 de ani și pentru ca să poți "reprezenta" caractere trebuie să ai tu însuși niște repere foarte solide de caracter. N-am fost o cochetă, n-am dat mese ca să fiu distribuită, nu m-am îndrăgostit brusc de nici un regizor - am pășit treaptă cu treaptă pînă am ajuns într-un vîrf. Dacă cineva crede că mă poate clinti de-aici se înșală. E cam greu. **Si repetă** acest e cam greu, căutînd tonalitatea justă pentru personajul "femeia care nu se lasă". Nu cred că cineva ar avea intenția s-o clintescă din locul în care se află. Și Tamara știe foarte bine că, indiferent de simpatii sau antipatii (firești subterane în toate grupurile umane, dar foarte vizibile în lumea teatrului), colegii, regizorii, directorii și contabilii au considerat-o întotdeauna o valoare sigură pentru care merită să faci eforturi ca s-o ai în preajmă. Valoare întreținută printr-un permanent efort de cucerire a noi teritorii: Eu am vrut să muncesc, să ajung, am făcut balet și canto. N-am vrut să-mi lipsească nimic și viața mea artistică a dovedit necesitatea acestor pregătiri. A jucat zeci, dacă nu sute de roluri pe scenele teatrelor dramatice, a jucat opt ani la Teatrul de Operetă, cînd cronicarii muzicali constatau apariția unei noi duene, a făcut succes și la Teatrul de Estradă în Boema - slăbiciunea mea, a revenit pe scena teatrelor de proză, unde experiența acumulată a devenit expresivitate, armonie, maleabilitate.

A crescut o dată cu regizorii din generația ei, a lucrat cu cei mai în vîrstă decît ea și cu cei mult mai tineri. A jucat în spectacole realiste, magice, metaforice. Din punctul ei de vedere n-au fost probleme de adaptare: Eu m-am

înțeles cu absolut toți regizorii cu care am colaborat. Mi-au dat indicații, mi-au arătat, dar să știu un secret: cum am simțit eu și cum am făcut eu a fost cel mai bine. **E acesta, probabil, unul din secretele marilor actori: modul în care ei reușesc să simtă și să facă al lor gîndul celui alt.**

Actoria - artă care nu poate conta pe recunoașterea posterității, artă care are nevoie de confirmarea prin succes acum și aici, solicită la maximum sinceritatea. Complezențele, ierarhiile impuse din afară se răzbună întotdeauna tot acum și aici. Iar sinceritatea este posibilă între artiști de valoare egală. Cînd Tocilescu m-a distribuit în Madame Pernelle în **Tartuffe** mi-a spus că vrea ca spectacolul să aibă un început puternic, care să spargă gheata. Nu e un rol mare, n-o să fie important pentru mine, dar e important pentru el. A fost cîștit cu mine, ceea ce nu mi s-a întîmplat cu toți regizorii.

Extraordinara popularitate, vecină cu unanimitatea, de care se bucură în România (dar nu numai) actorul de comedie i se pare Tamarei Buciuceanu pe deplin meritată. Nu numai pentru că, instinctiv, omul dorește mai curînd să fie înveselit decît întristat, ci și pentru că actorul comic este născut, nu făcut. Comedia e greu de jucat, dacă n-ai de la Dumnezeu acel ceva care nu se poate mima, care trebuie să existe în tine. Dacă drama poate fi construită pornind de la datele literare ale tex-

tului, pentru comedie îți trebuie și har. Iar izbînda maximă este echilibristica pe firul subțire care desparte risul de plîns. Credeți-mă pe mine: multe personaje comice au trecut prin mine. Nici un om nu este atît de rău încît să-l nimicești prin ris, fiecare are dreptul său la compasiune, chiar dacă la această înțelegere ajungi după ce te-ai amuzat bine.

O ascult făcînd teoria sui-generis a comicului și-mi amintesc repetițiile de la "Bulandra" cu dramatizarea Cătălinei Buzoianu după romanul Gabrielei Adameșteanu Dimineată pierdută. Clar-obscurul scenei de la Icoanei, frigul, înrîncenarea Tamarei Buciuceanu, energia feminină a Ginei Patrichi, sfredelirile Rodicăi Tapalagă... Și nesfîrșitele drumuri ale Cătălinei Buzoianu din loji spre scenă și înapoi, cînd cuvintele nu-i mai ajungeau, devenind gest... Caietul de școală al Tamarei, în care-și copiasse textul și în care nu se uita. Mă apuca trei dimineată lucrînd rolul. N-am învățat niciodată pe dinafară ca papagalul, mecanic. Citeam replica mea, replica partenerului și așa găseam intențiile și sensul și intonația. Adormeam și mă visam îmbrăcată în costumul personajului, căutînd o gheată rătăcită... Vica Deltă a fost cartea mea de vizită definitivă. Întîi acest spectacol mi-a provocat o durere cumplită - au fost cîțiva colegi care s-au îndoit că eu pot să fac premiera. Cătălina Buzoianu a insistat, s-a zbatut, și așa a fost să fie, că eu am jucat la premieră și au fost aplauze după fiecare replică. Iar Gabriela Adameșteanu m-a felicitat și mi-a spus că de-acum înainte personajul meu va trăi paralel cu cartea ei... Și nu pot să nu regret că acum actorii n-au șansa vedetelor dintre cele două războaie, pentru care dramaturgii scriau piese.

Pe scenă sau la televizor, Tamara Buciuceanu dă întotdeauna senzația că se simte bine în pielea personajului, că știe de unde vine și încotro s-o ia, că a poposit aici spre a ne mai face o bucurie și pe urmă se duce la treburile ei. Premiera o jucăm într-o totală uitare de mine, într-atît mă concentrez pentru ca nimic din ce am dobîndit la repetiții să nu treacă neobservat. Cam la al șaselea spectacol "mă așez" în rol, textul se topește în pauze și invers, știu unde trebuie să țin seama de reacția publicului. Comedie nu se poate juca fără public, dramă se poate. Întotdeauna am fost foarte meticuloasă: mă știau așa și mașiniștii și cabinierile, care m-au iubit foarte mult, n-am să le uit niciodată. Cînd am jucat Chirița la Turda mi-am făcut singură costumele, mi-am brodat mitenele. **Că e meticuloasă, știu. Deși am călătorit împreună, deși am dormit chiar și în aceeași cameră de hotel, nu era niciodată altfel decît așa cum poate fi înțilnită pe stradă. Acum îmi dau seama că n-am văzut-o niciodată pe Tamara ciufulită. Că e meticuloasă se poate observa și în sufrage-ria în care stăm acum, unde fiecare obiect, șters de praf, stă la locul lui. E o casă burgheză în cel mai bun sens al cuvîntului, în care nimic nu sugerează boema, dezordinea sufletească. Țin foarte mult la familie. Sînt supărată că o mare cîntăreață de operă, cum e sora mea, Iulia Buciuceanu, a fost și este neglijată. Dar sînt mîndră că în tot acest răstimp ea a fost demnă și**

nu s-a înclinat niciodată. Pentru mine demnitatea e singura valoare pentru care nu fac nici o concesie. Pe cei care mi-au făcut rău, i-am iertat. Am citit undeva că e mai ușor să urăști decît să iubești și să ierți și sînt de acord. Am știut să iert și să rabd pînă în momentul în care mi-a fost pusă în primejdie demnitatea. Pentru că dacă o pierzi, nu mai găsești de unde s-o cumperi. Soțul meu, doctorul Botez, m-a înțeles întotdeauna, a știut că primul plan al vieții mele e teatrul: "eu vin la urmă". La urmă, dar la aceeași cotă. S-a bucurat de succesele mele, a știut să mă aștepte frumos.

Actorii care susțin că nu citesc cronicile și că puțin le pasă de ce spune publicul despre ei, că popularitatea îi obosește nu prea sînt în relații bune cu adevărul. Pentru Tamara publicul e totul, vorbește despre el ca despre un individ, nu ca despre o masă de oameni: Dacă ne iubește asta, nu mai vrem altceva pe lume. Nici o avere nu-ți poate aduce atîtea satisfacții cît dragostea oamenilor. Am avut succes în București și la Turda, în Statele Unite și la Moscova, în săli de sport și la televizor. Cînd teatrele din provincie nu-și puteau asigura chenzina, mă chemau și, împreună cu alții, dădeam două spectacole pe stadion și "rentabilizam" instituția. Nu e nici o rușine să fii popular. Ți trebuie însă mult curaj ca să apari pe un stadion. Cînd mă întîlnesc în piață, oamenii mă înconjoară, îmi oferă flori și mă întreabă unde mai joc. Exista pe vremuri o solidaritate care acum nu se prea observă. Nu pot să uit cum acum patru ani, într-un viscol îngrozitor, stăteam cu Mihaela Juvara și Gina Patrichi la Piața Kogălniceanu încercînd să găsim o mașină. A oprit o Salvare și, ghemuite printre pături și tuburi, am ris tot drumul. Eram ca după o bătălie cîștigată. **Toate aceste mici victorii într-un război care părea că nu va putea fi cîștigat niciodată n-au rămas fără urme.** Răcesc ușor, răgușesc, mă chinuie reumatismul. Ani de zile am jucat în frig, în sală oamenii erau cu paltoane și căciuli de blană, iar noi pe scenă uneori într-un combinezon sau într-o simplă rochiță. Se producea un miracol. Uitam de frig, uitam de tot. Făceam atunci singura politică pe care eu o recunosc: cea a scenei. Actorul nu trebuie să-și dorească nici să fie rege, nici să fie milionar, ci să joace teatru. E plăcut uneori să ai bani mulți, să poți să-ți faci o bucurie neplanificată. Dar e foarte neplăcut să nu ai strictul necesar. Pensiile actorilor sînt de mizerie. De cîte ori îmi însoțesc un coleg sau o colegă pe ultimul său drum auz cum se șopteste sau se spune tare "N-am făcut destul pentru el". De ce trebuie să recunoaștem asta, cînd nu se mai pot face decît parastase și pomeni? Actorul trebuie tratat cu mai multă blîndețe și delicatețe în timpul vieții.

După explozia ultimei pledoarii se așterne o pauză lungă care conține dialoguri cu personaje de ea știute. Ca să mai diminueze din patetism, îmi povestește că a pus murături, că a chemat-o Horea Popescu să joace la Teatrul Național și Dorina Lazăr la compania particulară pe care o conduce. Și în concluzie, dar și în continuarea dialogului numai de ea știut: N-am murit încă. Sînt activă. Joc.

MAGDALENA BOIANGIU